

FINANSDEPARTEMENTET

23. AUG. 2007

Saksnr.

07,115-70

Arkivnr.

475.0

Sigstadstø, Toril

Fra: Mangset, Pål på vegne av Postmottak Finansdepartementet
Sendt: 22. august 2007 10:05
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Høringsuttalelse Norges strategi for bærekraftig utvikling - Nordland fylkeskommune
Vedlegg: Følg brev Nordland fylkeskommune.pdf; Saksprotokoll Nordland fylkeskommune.pdf; Saksfremlegg Nordland fylkeskommune.pdf

Fra: Katrine Erikstad [mailto:Katrine.Erikstad@Nfk.no]

Sendt: 22. august 2007 09:57

Til: Postmottak Finansdepartementet

Emne: Høringsuttalelse Norges strategi for bærekraftig utvikling - Nordland fylkeskommune

Med vennlig hilsen

Katrine Erikstad
miljøkoordinator

katrine.erikstad@nfk.no
Tlf: 75 65 05 95
Avdeling for kultur- og miljø
<http://www.nfk.no/plan-miljo>

22.08.2007

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.

0030 OSLO

Vår dato:
22.08.2007

Vår referanse:
200702077-6

Deres dato:
20062007

Deres referanse:
05/4721

Arkivnr.:
730

Org. nr.:
964 982 953

Nordland fylkeskommunes høringsuttalelse - Utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling

Viser til brev datert 05.07.07. der Nordland fylkeskommune blir inkludert som høringsinstans i høringen av Norges strategi for bærekraftig utvikling. I brevet gir også Finansdepartementet fylkeskommunen utsatt høringsfrist til 22.08.07.

Det ble fattet følgende vedtak i Fylkesrådsmøte 21.08.07:

1. Fylkesrådet i Nordland vil vise til det engasjement Nordland fylkeskommune har for arbeidet med bærekraftig utvikling. Miljø- og bærekraftig utvikling er et gjennomgående perspektiv i fylkeplanen og er dermed med på å legge føringer for all utvikling i fylket. Fylkesrådet vurderer det regionale arbeidet som et viktig bidrag til den nasjonale strategien, og håper regjeringen kan dra nytte av våre erfaringer i det videre arbeidet.
2. Fylkesrådet ser meget positivt på at klimaendringer har fått et særskilt fokus i den nasjonale strategien. Fylkesrådet vil etterprøve og integrere denne delen av strategien ved utarbeiding av en klimaplan for Nordland. Vurdering av blant annet ytterligere tiltak innen samferdselsektoren vil være en del av fylkets arbeid. Til denne klimaplanen ønsker fylkesrådet å knytte indikatorer for klimaendringer tilpasset fylket.
3. Fylkesrådet vil også vise til Nordlands Regionale Agenda 21 – *Miljøfylket Nordland*. Utformingen av en slik agenda har bidratt til å sette arbeidet med bærekraftig utvikling høyt på dagsorden i fylket. Til agendaen er det blant annet knyttet økonomiske virkemidler til miljøtiltak i fylket, både til prosjekt gjennomført av kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv. Målet er å skape engasjement blant disse gruppene i fylket. Dette engasjementet bidrar også til regjeringens arbeid.
4. Fylkesrådet vil aktivt følge opp den rollen fylkeskommunene har i KS programmet "Livskraftige kommuner". Fylkesrådet ønsker spesifikt å se nærmere på utviklingen av indikatorer i programmet, og se på mulighetene for et samarbeid med KS om nettverk knyttet til klimautfordringene i fylket.

5. Fylkesrådet vil påpeke at indikatoren utarbeidet for kulturminner bør utvides slik at også alle automatisk fredete kulturminner og kulturminner yngre enn 107 år er inkludert.
6. Fylkesrådet ønsker å trekke fram den etiske dimensjonen ved arbeidet med bærekraftig utvikling. Dette er et tema som er spesielt viktig å legge vekt på i utformingen av den nasjonale strategien.
7. Fylkesrådet er positiv til den rullering av strategien som det legges opp til, og vil sørge for å følge prosessene framover for å legge til rette for at de nasjonale prosessene blir hensyntatt i det regionale arbeidet.
8. For at regjeringen skal sikre en aktiv medvirkning i arbeidet med bærekraftig utvikling er det viktig med informasjon og formidling av strategien. For fylkesrådet er det viktig at strategien ikke bare blir et dokument for nasjonale myndigheter. Det bør utformes informasjonsmateriell som er tilpasset målgruppene. Ved å trekke det regionale nivå aktivt inn i arbeidet, kan regjeringen få drahjelp i dette arbeidet.

Vedlagt følger saksfremlegg og saksprotokoll.

Med hilsen

Katrine Erikstad
miljøkoordinator

Vedlegg:
Saksprotokoll sak 108/07
Saksfremlegg sak 108/07

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak: 200702077
Arkivnr.: 730
Saksbehandler: Sidsel Løding Larssen

Saksgang

Fylkesrådet 21.08.2007 108/07

Sakstittel: Høring av Norges strategi for bærekraftig utvikling

Fylkesrådet 21.08.2007

Følgende vedtak ble fattet:

1. Fylkesrådet i Nordland vil vise til det engasjement Nordland fylkeskommune har for arbeidet med bærekraftig utvikling. Miljø- og bærekraftig utvikling er et gjennomgående perspektiv i fylkeplanen og er dermed med på å legge føringer for all utvikling i fylket. Fylkesrådet vurderer det regionale arbeidet som et viktig bidrag til den nasjonale strategien, og håper regjeringen kan dra nytte av våre erfaringer i det videre arbeidet.
2. Fylkesrådet ser meget positivt på at klimaendringer har fått et særskilt fokus i den nasjonale strategien. Fylkesrådet vil etterprøve og integrere denne delen av strategien ved utarbeiding av en klimaplan for Nordland. Vurdering av blant annet ytterligere tiltak innen samfundssektoren vil være en del av fylkets arbeid. Til denne klimaplanen ønsker fylkesrådet å knytte indikatorer for klimaendringer tilpasset fylket.
3. Fylkesrådet vil også vise til Nordlands Regionale Agenda 21 – *Miljøfylket Nordland*. Utformingen av en slik agenda har bidratt til å sette arbeidet med bærekraftig utvikling høyt på dagsorden i fylket. Til agendaen er det blant annet knyttet økonomiske virkemidler til miljøtiltak i fylket, både til prosjekt gjennomført av kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv. Målet er å skape engasjement blant disse gruppene i fylket. Dette engasjementet bidrar også til regjeringens arbeid.
4. Fylkesrådet vil aktivt følge opp den rollen fylkeskommunene har i KS programmet "Livskraftige kommuner". Fylkesrådet ønsker spesifikt å se nærmere på utviklingen av indikatorer i programmet, og se på mulighetene for et samarbeid med KS om nettverk knyttet til klimautfordringene i fylket.
5. Fylkesrådet vil påpeke at indikatoren utarbeidet for kulturminner bør utvides slik at også alle automatisk fredete kulturminner og kulturminner yngre enn 107 år er inkludert.

6. Fylkesrådet ønsker å trekke fram den etiske dimensjonen ved arbeidet med bærekraftig utvikling. Dette er et tema som er spesielt viktig å legge vekt på i utformingen av den nasjonale strategien.
7. Fylkesrådet er positiv til den rullering av strategien som det legges opp til, og vil sørge for å følge prosessene framover for å legge til rette for at de nasjonale prosessene blir hensyntatt i det regionale arbeidet.
8. For at regjeringen skal sikre en aktiv medvirkning i arbeidet med bærekraftig utvikling er det viktig med informasjon og formidling av strategien. For fylkesrådet er det viktig at strategien ikke bare blir et dokument for nasjonale myndigheter. Det bør utformes informasjonsmateriell som er tilpasset målgruppene. Ved å trekke det regionale nivå aktivt inn i arbeidet, kan regjeringen få drahjelp i dette arbeidet.

Rett utskrift:

Dato: 22. August 2007

Underskrift:

Saksprotokoll sendt:

FYLKESRÅDSSAK 108/07

Møtedato: 21.08.2007

Høring av utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling

Kort sammendrag

Høringen som Finansdepartementet inviterer til, er en viktig etappe i utarbeidelsen av en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Strategien skal inkluderes i Nasjonalbudsjettet 2008. Strategien fokuserer på hvordan Norge kan bidra til en bærekraftig utvikling globalt, og på hvordan bærekraftig utvikling skal sikres nasjonalt. Den gir en samlet framstilling av de viktigste målene for Norges arbeid med bærekraftig utvikling. Strategien gir retninger for arbeidet, ikke bare for regjeringen, men også for kommuner, organisasjoner og andre deler av samfunnet. Fylkesrådet vil med høringen vise til de grep som er gjort i Nordland for å imøtekomme noen av regjeringens målsettinger.

Utfyllende sammendrag

Bakgrunnen for at regjeringen nå legger fram en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling, er den ambisiøse politikken som ble lovet gjennom Soria Moria-erklæringen. Det er regjeringens syn at Norge skal bli et foregangsland i dette arbeidet. Denne strategien erstatter både bærekraftstrategien lagt fram av Utenriksdepartementet høsten 2002 og den nasjonale handlingsplanen for bærekraftig utvikling (Nasjonal Agenda 21) lagt fram i Nasjonalbudsjettet 2004.

Bærekraftig utvikling er satt på dagsorden nasjonalt fordi det er vedvarende fattigdom i mange utviklingsland samtidig som presset på jordens økosystemer øker. Klimaendringer, overbeskatning av naturressurser og tap av biologisk mangfold er synlige tegn på dette. Forvaltningen av naturressursene må ivaretas gjennom økosystemtilnærming. Økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn må ses i sammenheng på tvers av sektorer og beslutningsnivåer. Hensynet til bærekraftig utvikling må ivaretas på alle politikkområder.

Regjeringens syn er at en politikk for bærekraftig utvikling må bygge på:

- Rettferdig fordeling
- Internasjonal solidaritet
- Føre-var-prinsippet
- Prinsippet om at forurenseren betaler
- Felles innsats

Et sentralt utgangspunkt for regjeringens strategi er at innsatsen settes inn på de områder der den gir størst samfunnsnytte og slik at mål kan nås med lavest mulig ressursbruk. Dette legger til rette for at man kan sette seg høyere mål. På miljøområdet oppnås slik kostnadseffektivitet ved å sette ressursene inn på de områdene som gir størst miljøforbedring.

Sentrale virkemidler i denne sammenheng er :

- Internasjonalt samarbeid
- Økonomiske virkemidler
- Administrative virkemidler
- Forskning og utvikling
- Offentlige innkjøp
- Konsekvensutredninger og konsesjonsbehandling
- Tilrettelegging og informasjon

Dersom Norge skal være ledende når det gjelder bærekraftig utvikling, må retningen for utviklingen måles. Regjeringen tar nå sikte på å videreutvikle indikatorene for bærekraftig utvikling for å gjøre dem mer politisk og faglig relevante. Det er i den sammenheng utarbeidet et notat av Finansdepartementet som et tillegg til utkastet til Norges strategi for bærekraftig utvikling. I dette notatet gjennomgås indikatorsettet som regjeringen la fram gjennom Nasjonalbudsjettet i 2007, med tanke på eventuelle oppdateringer. Dette vil være en viktig del av høringsprosessen.

En bærekraftig utvikling krever deltagelse og medvirkning fra mange parter. Regjeringen ønsker å føre en politikk som oppmuntrer næringsliv, organisasjoner, forvaltning, skoler og utdanningsinstitusjoner og den enkelte til å delta aktivt i dette arbeidet. Fylkeskommunens politikk legger føringer for disse partene.

Fylkesrådets vurdering

Fylkeskommunen har som regional utviklingsaktør et ansvar for at utviklingen i Nordland er bærekraftig. Nordland fylkekommune var i utgangspunktet ikke høringspart i denne høringen, men fylkesråden anmodet om å få komme med innspill i brev til Finansdepartementet datert 12. juni i år. Fylkesråden begrunner dette ønsket med den rolle fylkeskommune har for en bærekraftig utvikling i fylket. Selv om nordlendingenes bidrag i global målestokk kan synes lite, har alle aktører i samfunnet et selvstendig ansvar for å gjøre noe. Fylkesrådet har allerede gjort grep for å møte utfordringene som ligger i å utvikle fylket i en bærekraftig retning.

Ved å ha miljø og bærekraftig utvikling som gjennomgående perspektiv i fylkesplanen er det skapt holdninger som skal ligge til grunn for all fylkeskommunal virksomhet. Det er også Fylketingets klare ønske at de samme holdningene bør gå igjen hos alle som arbeider med samfunnsutvikling i fylket. Både Fylkesplan for Nordland, Utviklingsprogram for Nordland (2004-2007) (UPN) og Regional Agenda 21 (RA21) fokuserer på behovet for å se utviklingen i fylket i forhold til tre hoveddimensjoner; en økologisk bærekraft, en økonomisk bærekraft og en sosial bærekraft.

Fylkeskommunen har langt på vei valgt samme modell som regjeringen for sitt arbeid med bærekraftig utvikling. En økonomisk utvikling bygget på bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre framstår som et overordnet strategisk mål i arbeidet med bærekraftig utvikling i regjeringens strategi. Dette er to av innsatsområdene i Nordlands RA21. Ved gjennomgang av den nasjonale strategiens temaområder ser fylkesråden også at eksisterende regional politikk på mange måter er med på å følge opp regjeringens strategier for dette arbeidet.

Nordlands RA21 er handlingsplanen for arbeidet med bærekraftig utvikling i fylket. Fylkestinget har vedtatt saker som følger opp og konkretiserer denne handlingsplanen. RA21 setter også fram et sett indikatorer som skal si noe om retningen i utviklingen. Fylkesråden ser at det siden RA21 for Nordland ble vedtatt i 2003, har skjedd en utvikling i det nasjonale indikatorarbeidet. Indikatorsettet for Nordland ble utviklet delvis på bakgrunn av det nasjonale arbeidet. Ett av kriteriene som ble lagt til grunn ved utarbeidelsen av de nasjonale indikatorene var at det var en fordel om indikatorsettet i størst mulig grad har lokal relevans, gitt at deler av den praktiske politikken skal implementeres på lokalt nivå. Fylkesråden vurderer det derfor som viktig for Nordland at dette arbeidet følges opp og at indikatorene oppdateres og videreutvikles i tråd med det nasjonale arbeidet.

Det skal også gjennom programmet Livskraftige kommuner jobbes med indikatorer på lokalt nivå noe som det vises til i denne høringen. Fylkesråden vil følge opp samarbeidet med KS om indikatorarbeidet og nettverk i Nordland, ut fra den rolle fylkeskommunen er tiltenkt i dette programmet. Dette særlig med tanke på nettverk knyttet til klimautfordringene i fylket.

En bærekraftig utvikling krever deltagelse og medvirkning fra mange parter. Regjeringen ønsker å føre en politikk som oppmuntrer næringsliv, organisasjoner, forvaltning, skoler og utdanningsinstitusjoner og den enkelte til å delta aktivt i dette arbeidet. Fylkesråden ønsker med denne høringen nettopp å trekke fram den rolle fylkeskommunen har overfor disse partene. Dette er en rolle som regjeringen kan dra nytte av i dette viktige arbeidet.

Fylkeskommunen har ansvar for å samordne arealpolitikken på regionalt nivå. De arealpolitiske retningslinjene i fylkesplanen er et samarbeid mellom regionale myndigheter og setter fokus på viktige utfordringer for areapolitikken i fylket. Det overordnede målet ved arealpolitikken i Nordland er at arealforvaltningen i Nordland skal være bærekraftig og gi forutsigbare rammer for næringslivet og befolkningen. Dette legger føringer også for det lokale nivået.

Ved tildeling av midler fra virkemiddelordningen – Miljømillionen, ønsker fylkesråden å stimulere nettopp til deltagelse og medvirkning. Midlene tildeles kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv som har gode prosjekt som kan bidra til bærekraftig utvikling i Nordland. Noen av disse midlene går til prosjekt som er basert på nettverksbygging mellom bedrifter. Fylkesråden ser at resultatet av dette er at bedrifter samhandler om sine miljøutfordringer og dermed utarbeider løsninger i felleskap. Dette er en strategi som fylkesråden ønsker å føre videre gjennom nye prosjekter. Ved å samarbeide med organisasjoner som Grønn Hverdag har fylkeskommunen også fått drahjelp til å fokusere på viktige problemstillinger som fremmer et mer bærekraftig forbruk.

Fylkesråden ønsker at kommunene, næringslivet og befolkningen er forberedt og informert om hvor klimautfordringene ligger i Nordland og hvordan vi bør arbeide for å bidra til det globale fellesskapet. Dette vil fylkesrådet gjøre blant annet ved å utarbeide en klimaplan for Nordland. Fylkesråden vil blant annet se til både Stortingsmelding nr. 34 – *Norsk klimapolitikk* og regjeringens strategi for bærekraftig utvikling ved utarbeidelse av denne planen.

Nordland fylkeskommune har i gjennomførte bussanbud satt krav til at alle nye busser skal være utrustet med Euro5 motorer. Dette er et krav som gjennom lov og forskrift først blir gjeldende fra 2009. Når det gjelder utslipp fra hurtigbåter og ferger er det igangsatt prosjekter for å få redusert utslippene. I samarbeid med de største rederiene er det blant annet iverksatt et prosjekt som har som mål å redusere NOx utslippene. Nordland fylkeskommune er også i dialog med Staten med tanke på å få tatt i bruk naturgass i riksveifergedriften.

Gjennom et nytt prosjekt i regi av KS og Norad, vil Nordland også kunne få en spesiell innsikt i de utfordringer et av verdens fattigste land står overfor som følge av endringer i klima og havnivå. Flakstad kommunes arbeid i en kystkommune i Bangladesh vil anskueliggjøre hva klimaendringer

faktisk kan føre til i et lokalsamfunn. Fylkesråden ser at dette også nok kan motivere flere aktører i Nordland til et sterkere engasjement for FN's tusenårs mål og utfordringene i de land Norge yter bistand til.

Fylkeskommunen tar samfunnsansvar. Dette er synliggjort blant annet gjennom utarbeidelse av etiske retningslinjer for ansatte, kjøp av klimakvoter på flyreiser, bevisst innkjøpspolitikk og innføring av miljøledelsessystemer. Noen av disse er kontinuerlige prosesser som krever revisjoner og oppdateringer. Fylkesråden vurderer den nasjonale bærekraftstrategien som et viktig dokument i disse prosessene, og vil se til det nasjonale arbeidet i de videre prosessene i fylket.

Indikatorer utviklet for kulturminnene i Norge har etter fylkesrådets mening behov for utvikling. Den foreslåtte indikatoren er kun relatert til fredete bygninger, mens automatisk fredete kulturminner ikke er nevnt. Samtidig er situasjonen slik at størstedelen av Norges kulturminner ikke er fredet. Flesteparten av disse er registrert i SEFRAK-registeret; hvor alle bygninger oppført før år 1900 er registrert. Fylkesråden vil også trekke fram at kulturminnene fra 1900 og videre inn i vår tid ikke er registrert – eller nevnt.

Siden indikatorsettet ble laget i 2003 har det skjedd mye i forbindelse med tenkingen omkring kulturarven og bærekraftig bruk av denne i en næringsutviklingssammenheng. Vi viser i denne sammenheng til Verdiskapingsprogrammet for kulturarven og de pilotprosjektene som Miljøverndepartementet og Riksantikvaren har iverksatt flere steder i Norge.

Fylkesråden vil trekke fram informasjon og formidling av strategien som et viktig moment. Skal regjeringens ønske om deltagelse og medvirkning imøtekommes, er det viktig at dette ikke bare blir et dokument for nasjonale myndigheter. Det må blant annet utarbeides informasjonsmaterieell som er tilpasset målgruppene.

Vedtakskompetanse

FT-sak 22/07 "Delegasjon av fullmakt til fylkesrådet i høringsaker".

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet i Nordland vil vise til det engasjement Nordland fylkeskommune har for arbeidet med bærekraftig utvikling. Miljø- og bærekraftig utvikling er et gjennomgående perspektiv i fylkeplanen og er dermed med på å legge føringer for all utvikling i fylket. Fylkesrådet vurderer det regionale arbeidet som et viktig bidrag til den nasjonale strategien, og håper regjeringen kan dra nytte av våre erfaringer i det videre arbeidet.
2. Fylkesrådet ser meget positivt på at klimaendringer har fått et særskilt fokus i den nasjonale strategien. Fylkesrådet vil etterprøve og integrere denne delen av strategien ved utarbeidning av en klimaplan for Nordland. Vurdering av blant annet ytterligere tiltak innen samfundssektoren vil være en del av fylkets arbeid. Til denne klimaplanen ønsker fylkesrådet å knytte indikatorer for klimaendringer tilpasset fylket.

3. Fylkesrådet vil også vise til Nordlands Regionale Agenda 21 – *Miljøfylket Nordland*. Utformingen av en slik agenda har bidratt til å sette arbeidet med bærekraftig utvikling høyt på dagsorden i fylket. Til agendaen er det blant annet knyttet økonomiske virkemidler til miljøtiltak i fylket, både til prosjekt gjennomført av kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv. Målet er å skape engasjement blant disse gruppene i fylket. Dette engasjementet bidrar også til regjeringens arbeid.
4. Fylkesrådet vil aktivt følge opp den rollen fylkeskommunene har i KS programmet ”Livskraftige kommuner”. Fylkesrådet ønsker spesifikt å se nærmere på utviklingen av indikatorer i programmet, og se på mulighetene for et samarbeid med KS om nettverk knyttet til klimautfordringene i fylket.
5. Fylkesrådet vil påpeke at indikatoren utarbeidet for kulturminner bør utvides slik at også alle automatisk fredete kulturminner og kulturminner yngre enn 107 år er inkludert.
6. Fylkesrådet ønsker å trekke fram den etiske dimensjonen ved arbeidet med bærekraftig utvikling. Dette er et tema som er spesielt viktig å legge vekt på i utformingen av den nasjonale strategien.
7. Fylkesrådet er positiv til den rullering av strategien som det legges opp til, og vil sørge for å følge prosessene framover for å legge til rette for at de nasjonale prosessene blir hensyntatt i det regionale arbeidet.
8. For at regjeringen skal sikre en aktiv medvirkning i arbeidet med bærekraftig utvikling er det viktig med informasjon og formidling av strategien. For fylkesrådet er det viktig at strategien ikke bare blir et dokument for nasjonale myndigheter. Det bør utformes informasjonsmateriell som er tilpasset målgruppene. Ved å trekke det regionale nivå aktivt inn i arbeidet, kan regjeringen få drahjelp i dette arbeidet.

Bodø den 21.08.2007

Odd Eriksen
fylkesrådsleder

Trykte vedlegg: Ingen

Utrykte vedlegg: Utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling
Notat – Finansdepartementet 05.06.07 - *Oppdatering av indikatorsettet for bærekraftig utvikling*

UTREDNING

Innledning

Høringen er en viktig etappe i utarbeidelsen av en strategi for bærekraftig utvikling som skal inkluderes i Nasjonalbudsjettet 2008. Strategien fokuserer på hvordan Norge kan bidra til en bærekraftig utvikling globalt, og på hvordan bærekraftig utvikling skal sikres nasjonalt. Strategien gir en samlet framstilling av de viktigste målene for Norges arbeid med bærekraftig utvikling, og gir retningen for arbeidet, ikke bare for regjeringen, men også for kommuner, organisasjoner og andre deler av samfunnet. Regjeringen vil følge opp strategien årlig i Nasjonalbudsjettet som behandles av Stortinget. Dette vil sikre kontinuitet i oppmerksomheten om arbeidet med bærekraftig utvikling

Dersom Norge skal være ledende når det gjelder bærekraftig utvikling, må retningen for utviklingen måles. Regjeringen tar nå sikte på å videreutvikle indikatorene for bærekraftig utvikling for å gjøre dem mer politisk og faglig relevante. Det er i den sammenheng utarbeidet et notat av Finansdepartementet som et tillegg til utkastet til Norges strategi for bærekraftig utvikling. I dette notatet gjennomgås indikatorsettet som regjeringen la fram gjennom Nasjonalbudsjettet i 2007, med tanke på eventuelle oppdateringer. Dette vil være en viktig del av høringsprosessen.

Bakgrunn

Bakgrunnen for at regjeringen nå legger fram en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling, er den ambisiøse politikken som ble lovet gjennom Soria Moria-erklæringen. Det er regjeringens syn at Norge skal bli et foregangsland i dette arbeidet. Denne strategien erstatter både bærekraftstrategien lagt fram av Utenriksdepartementet høsten 2002 og den nasjonale handlingsplanen for bærekraftig utvikling (Nasjonal Agenda 21) lagt fram i Nasjonalbudsjettet 2004.

Arbeidet med bærekraftig utvikling i Nordland er forankret i Fylkesplan for Nordland. Fylkestinget har fattet flere prinsipielle vedtak som slår fast bestemte holdninger i viktige spørsmål. Disse holdningene skal ligge til grunn for all fylkeskommunal virksomhet. Det er også Fylkestingets klare ønske at de samme holdningene bør gå igjen hos alle som arbeider med samfunnsutvikling i fylket. Dette er synliggjort gjennom gjennomgående perspektiver i fylkesplanen. Ett av disse gjennomgående perspektivene er miljø- og bærekraftig utvikling.

Ved rulleringen av Fylkesplanen for kommende periode (2008-2011), er miljøfokuset styrket i flere strategier. Dette retter seg blant annet mot hensynet til miljø og bærekraft.

Regional Agenda 21 for Nordland - *Miljøfylket Nordland* (RA21), ble sist rullert av fylkesrådet i sak 94-2003. Hovedfokus i denne planen er hvilke muligheter det regionale nivå har til å fremme en bærekraftig utvikling. Gjennom RA21 har Nordland fylkeskommune gjort en del veivalg for hvordan nordlendingene i fellesskap kan bidra til en bærekraftig utvikling. Miljøfylket Nordland er handlingsplanen som skal oppfylle visjonen om at Nordland skal bli et av de fremste miljøfylkene i Europa.

I RA21 er det foreslått 9 kjerneindikatorer og 9 tilleggsindikatorer for bærekraftig utvikling. Disse er delvis valgt på bakgrunn av det nasjonale arbeidet.

Miljøfylket Nordland er også egen programsatsing i Utviklingsprogram Nordland (2004-2007) (UPN). Her konkretiseres satsingen i konkrete prosjekt. Disse prosjektene skal bidra til å fremme en

mer bærekraftig utvikling, der økologiske, økonomiske og sosiale/kulturelle faktorer er bærekraftig samtidig.

Problemstilling

Bærekraftig utvikling er satt på dagsorden fordi det er vedvarende fattigdom i mange utviklingsland samtidig som presset på jordens økosystemer øker. Klimaendringer, overbeskatning av naturressurser og tap av biologisk mangfold er synlige tegn på dette. Forvaltningen av naturressursene må ivaretas gjennom økosystemtilnærming. Økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn må ses i sammenheng på tvers av sektorer og beslutningsnivåer. Hensynet til bærekraftig utvikling må ivaretas på alle politikkområder.

Det er Regjeringens syn at en politikk for bærekraftig utvikling må bygge på:

- Rettferdig fordeling
- Internasjonal solidaritet
- Føre-var-prinsippet
- Prinsippet om at forurenseren betaler
- Felles innsats

Et sentralt utgangspunkt for regjeringens strategi er at innsatsen settes inn på de områder der den gir størst samfunnsnytte og slik at mål kan nås med lavest mulig ressursbruk. Dette legger til rette for at man kan sette seg høyere mål. På miljøområdet oppnås slik kostnadseffektivitet ved å sette ressursene inn på de områdene som gir størst miljøforbedring.

Sentrale virkemidler i denne sammenheng er :

- Internasjonalt samarbeid
- Økonomiske virkemidler
- Administrative virkemidler
- Forskning og utvikling
- Offentlige innkjøp
- Konsekvensutredninger og konsesjonsbehandling
- Tilrettelegging og informasjon

Bærekraftig produksjon og forbruk

En økonomisk utvikling bygget på bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre framstår som et overordnet strategisk mål i arbeidet med bærekraftig utvikling. Dette krever at miljøbelastningen pr. produsert enhet reduseres så mye at det oppveier virkningen av økt økonomisk aktivitet. Dette gir behov for endrede produksjons- og forbruksmønstre.

Virkemidler som miljøavgifter, miljømerking og miljødeklarasjoner, offentlig grønn innkjøpspolitikk, miljøhensyn i produktdesignfasen, livssyklusanalyse og miljøledelsessystemer kan spille en viktig rolle for å bidra til å redusere miljøbelastninger fra produksjon og forbruk. Informasjon til befolkningen er også et viktig virkemiddel.

Fordi klima er en helt sentral utfordring for bærekraftig utvikling, har temaet fått en bred behandling i strategien. Spørsmålet er ikke lenger om menneskelig aktivitet bidrar til å endre klimaet, men hvor stor den irreversible skaden av klimaendringer blir for kloden. FNs klimarapporter viser at vi er inne i en prosess med klart økende global temperatur, og at utviklingen i all hovedsak er menneskeskapte. Regjeringens strategi knyttes også opp mot Stern-rapporten som presenterer viktige premisser for klimapolitikken globalt så vel som i enkelte land, og viser at

løsning av klimautfordringen krever bred innsats. Kyotoprotokollen innebærer at landene med utslippsforpliktelser samlet skal redusere utslippet av drivhusgasser med rundt 5 % i perioden 2008-2012 sammenliknet med nivået i 1990. Klimautfordringene vi står overfor setter krav om videre ambisiøse internasjonale klimaavtaler og en langsiktig klimapolitikk.

Temaområdene

Temaområdene, regjeringens hovedmål og tilhørende indikatorer i strategien er:

1) Internasjonalt samarbeid for bærekraftig utvikling og bekjempelse av fattigdom.

Regjeringens hovedmål:

Regjeringen vil styrke samarbeidet for å oppnå de internasjonale miljø- og utviklingsmålene, herunder en sosial og miljømessig bærekraftig globalisering. Vi vil føre en utviklingspolitikk der fattigdomsbekjempelse står i sentrum, i tråd med FNs tusenårs mål.

Indikator 1: Offisielle norsk bistand som andel av bruttonasjonalinntekt

Indikator 2: Import fra afrikanske land og MUL i Afrika

2) Klima, ozonlaget og langtransportert luftforurensning

Regjeringens hovedmål:

Norge har sluttet seg til EUs ambisjon om at økningen i global gjennomsnittstemperatur skal begrenses til 2 grader sammenliknet med førindustrielt nivå. Regjeringen vil overholde forpliktelsene under Montrealprotokollen og gjennomføre forpliktelsene under Gøteborgprotokollen på en styrings- og kostnadseffektiv måte.

Indikator 3: Norske utslipp av klimagasser relatert til Kyotomålet

Indikator 4: Andel av Norges areal der tålegrensen for forsuring er overskredet

3) Biologisk mangfold og kulturminner

Regjeringens hovedmål:

Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander. Variasjonen av naturtyper og landskap skal opprettholdes og sikre det biologiske mangfoldet fortsatte utviklingsmuligheter. Kulturarven skal sikres et effektivt vern.

Indikator 5: Bestandsutvikling for hekkende fugl i økosystemer på land

Indikator 6: Andel vannforekomster med åpenbar god økologiske status, ferskvann

Indikator 7: Andel vannforekomster med åpenbar god økologisk status, kystvann

Indikator 8: Tilstandsgraden i fredede bygg

4) Naturressurser

Regjeringens hovedmål:

Norges betydelige naturressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte.

Indikator 9: Samlet energiforbruk pr. enhet brutto nasjonalprodukt (BNP)

Indikator 10: Gytebestandens størrelse i forhold til gytebestandens "føre-var" grenseverdi for nordøstarktisk torsk

Indikator 11: Irreversibel avgang av produktivt areal

5) Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Regjeringens hovedmål:

Utslipp og bruk av helse- og miljøfarlige stoffer skal ikke føre til helseskader, skader på økosystemer eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse. Konsentrasjonen av de farligste kjemikaliene i miljøet skal bringes ned mot bakgrunnsnivået for naturlig forekommende stoffer, og tilnærmet null for menneskeskapte forbindelser.

Indikator 12: Potensiell eksponering for helse- og miljøfarlige stoffer

6) Bærekraftig økonomisk og sosial utvikling

Regjeringens hovedmål:

Regjeringen vil videreutvikle de sosiale og økonomiske kjennetegn ved vårt samfunn som støtter opp under arbeidet med bærekraftig utvikling. Regjeringen vil styrke fellesskapsløsningene og bidra til at samfunnets samlede verdier overlates til kommende generasjoner i like god eller bedre stand enn vi overtok dem.

Indikator 13: Netto nasjonalinntekt pr. innbygger fordelt på kilder

Indikator 14: Petroleumskorrigert sparing

Indikator 15: Generasjonsregnskapet: innstrammingsbehov i offentlige finanser som andel av BNP

Indikator 16: Befolkning fordelt etter høyeste utdanning

Indikator 17: Langtidsarbeidsledige og uførepensjonister som andel av arbeidsstyrken

Indikator 18: Forventet levealder ved fødselen

7) Samiske perspektiver i miljø- og ressursforvaltningen

Regjeringens hovedmål:

Regjeringen vil verne det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Arbeidet med bærekraftig utvikling i Nordland fylkeskommune

For fylkeskommunen er det særlig fylkesplanen, UPN og RA21 som danner grunnlag for arbeidet med bærekraftig utvikling. Bærekraftperspektivet er også løftet inn i flere viktige satsingsområder i fylket, blant annet i Nordområdepolitikken. Her fokuseres det blant annet på at vi skal bidra til en bærekraftig miljø- og ressursforvaltning. Fylkestinget er også positiv til grepet om helhetlige forvaltningsplaner for havområdene våre. Dette for å sikre en mer bærekraftig utnyttelse og bruk av områdene. Nordland har også en egen handlingsplan for internasjonalisering som danner grunnlag også for et internasjonalt samarbeid om bærekraftig utvikling.

Fylkeskommunen har tre hovedinnsatsområder i sin handlingsplan for bærekraftig utvikling (RA21). Dette er:

1. Bærekraftig distrikts- og regionalpolitikk

Hovedmål:

Bærekraftperspektivet skal integreres i offentlig politikk og planlegging

Det skal arbeides for en bosettings-, service- og næringsstruktur i fylket som reduserer fraflytting og som bidrar til en bærekraftig utvikling.

Forvaltningen av fylkets naturressurser skal skje i et langsiktig bærekraftig perspektiv. I forvaltningen av kyst- og havområder å det legges stor vekt på en økosystemtilnærming.

Indikator 1: Antall kommuner med godkjent kommuneplan som er under 5 år gammel.

Indikator 2: Antall kommuner som har vedtatt Fredrikstaderklæringen

Indikator 3: Antall dispensasjoner fra godkjent kommuneplan

2. Bærekraftig produksjon

Hovedmål:

Det skal utvikles og dokumenteres en mer miljøeffektiv produksjon i Nordland.

Indikator 4: Andel private bedrifter og offentlige virksomheter som er miljøsertifisert

Indikator 5: Andel fornybare energikilder i Nordland av det totale energiforbruket

Indikator 6: Innsamlet spesialavfall og gjenvunnet avfallsmengde i Nordland

3. Bærekraftig forbruk

Hovedmål:

Vi skal tilpasse vårt forbruksmønster til vår andel av det globale økologiske rommet, og til å sikre fremtidige generasjoners livsgrunnlag og livskvaliteter.

Indikator 7: Mengde forbruksavfall pr. innbygger

Indikator 8: Andelen økologiske og miljømerkede produkter i Nordland

Indikator 9: Legemeldt sykefravær

Nærmere om temaområdene i strategien knyttet til Nordlands muligheter

Det er ikke fokusert spesifikt på det regionale nivåets rolle i arbeidet med bærekraftig utvikling i utkastet til strategien. I denne delen av saksutredningen vil det bli fokusert på Nordland fylkekommunes rolle innen regjeringens framsatte temaområder.

1) Internasjonalt samarbeid for en bærekraftig utvikling og en bekjempelse av fattigdom

Nordlands internasjonale relasjoner er primært knyttet til eksport av fisk og metaller samt inn- og utgående turisme. Her er en betydelig energibruk knyttet til produksjon og transport. Miljøutfordringer er å velge løsninger som gir minst mulig utslipp til sjø og luft. Nordland har aktører med betydelig kompetanse innen noen miljørettede fagområder, som kan leveres i et internasjonalt marked.

Nordland bidrar også internasjonalt med å være langt fremme i utvikling industriell virksomhet som tar hensyn til miljøkrav. Nordland bidrar også internasjonalt med en ikke ubetydelig vannkraftproduksjon, og er det industrielle utgangspunktet for verdens ledende solcellekonsern REC.

Det internasjonale perspektivet er også løftet fram i RA21 og fylkesplanen. Vårt forbruksmønster skal tilpasses vår andel av det globale økologiske rommet, for å sikre fremtidens generasjoners livsgrunnlag og livskvaliteter. Motivasjonen for et internasjonalt arbeid er sammensatt. Fylkeskommunen har i sin handlingsplan for internasjonalisering satt fram punkter som kan være motiverende for et økt internasjonalt arbeid. Disse er blant annet knyttet til mulighetene for å bidra til sosial utjevning og påvirkning av ytre forhold, herunder miljø. Dette kommer direkte til uttrykk på prosjektnivå.

Gjennom fylkeskommunens, kommuners og utdanningsinstitusjoners internasjonale engasjement møter aktører i Nordland representanter fra en rekke land. Miljø, bærekraft og fattigdomsbekjempelse er av de mest sentrale tema for internasjonalt samarbeid. Dette kan inngå i engasjement i Barentsregionen, i CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe), i AER (Assembly of European Regions) og i samarbeid med Russland, Litauen, Serbia, Kina og andre land. Gjennom et nytt prosjekt i regi av KS og Norad, vil Nordland også kunne få en spesiell innsikt i de utfordringer et av verdens fattigste land står overfor som følge av endringer i klima og havnivå. Flakstad kommunes arbeid i en kystkommune i Bangladesh vil anskueliggjøre hva klimaendringer faktisk kan føre til i et lokalsamfunn. Dette kan nok også motivere flere aktører i Nordland til et sterkere engasjement for FNs tusenårsmål og utfordringene i de land Norge yter bistand til.

2) Klima, ozonlaget og langtransporterte luftforurensinger

Fylkeskommunen ser også sitt ansvar når det gjelder de globale klimaendringene. Det er selskaper i Nordland som bidrar sterkt til Norges samlede CO₂- utslipp. Det er også store utfordringer knyttet til transport i fylket.

Klimaendringer er løftet fram i rulleringen av Fylkesplanen for kommende periode (2008-2011). I løpet av planperioden skal det settes i gang prosesser som avklarer hvilke tiltak som kan bidra til å redusere klimaendringene og å forebygge uheldige konsekvenser. Ett tiltak er utforming av en klimaplan for Nordland. En slik plan skal gi politiske føringer for hvilke tiltak som skal settes i gang for å bidra til de globale klimautfordringene.

De arealpolitiske retningslinjene i Fylkesplanen for kommende periode er også rullert med tanke på klimautfordringene. Kommunene oppfordres blant annet til å utarbeide og implementere energi- og klimaplaner i sine styringsdokumenter.

3) Naturressurser, biologisk mangfold og kulturminner

Miljø og bærekraftig utvikling skal være en basis for næringsutviklingen i Nordland. Nordland er avhengig av sårbare naturressurser. Dette danner et viktig grunnlag for de beslutninger som tas i utviklingen av fylket.

Nordland fylke er landets nest største vannkraftfylke, og er det fylket som avgir mest kraft til landet for øvrig. Fylket har også relativt stort potensial for utbygging av fornybar energi som for eksempel vindkraft. Fylkeskommunen er for tiden i gang med utarbeiding av en fylkesdelplan som skal samordne interessene knyttet til etableringen av vindkraftverk. Planen skal sørge for et regionalpolitisk grep for etableringene.

Viktige naturområder i fylket skal forvaltes slik at områdenes kvalitet ikke forringes. Fylkeskommunen utarbeider også andre fylkesdelplaner for å oppnå bærekraftig forvaltning av ressurser og miljø. Gjennom utarbeidelse av fylkesdelplaner for bruk og vern ønsker fylkeskommunen å skape inkluderende prosesser som bidrar til interesseavklaringer innenfor planområdene på et overordnet nivå. Målet er å legge til rette for en aktiv og bærekraftig bruk av områdene.

Det er et mål for arealpolitikken i Nordland at hensynet til biologisk mangfold og naturens tåleevne skal ligge til grunn for all arealforvaltning i Nordland. Utbygging i kystsonen må ikke skje i områder som har stor betydning eller kommer i konflikt med:

- friluftsliv, landskap og naturopplevelser
- biologisk mangfold
- kulturminner og kulturlandskap
- adkomstmulighetene mellom sjø og land
- større uberørt områder
- verna vassdrag og elvedelta
- akvakultur

Kulturminner og kulturmiljøer skal gjennom arealplanleggingen sikres som ressurs og grunnlag for kunnskapsutvikling, næringsutvikling, opplevelse av historisk kontinuitet, stedidentitet og aktiv bruk. Fylkeskommunen har tatt initiativ til utarbeidelse av regionale kulturminneplaner. I de deler av fylket der det er utarbeidet slike, skal disse sammen med kulturminneloven legges til grunn for plan- og enkeltsaksbehandling. Kulturlandskap og kulturminner av stor lokal, regional eller nasjonal verdi skal sikres gjennom kommuneplan.

4) Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Nordland representerer en fjerdedel av landets samlede kystlinje. I Nordland bor 80 % av befolkningen mindre enn 1000 meter fra havet. Dette gjør at kyst og hav prioriteres høyt i utformingen av politikk i fylket. Nordlands næringsliv er avhengig av å kunne vise til rent og rikt hav.

I forbindelse med utarbeiding av helhetlige forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten har fylkeskommunen i sin høringsuttalelse blant annet fokusert på viktigheten av å sikre økosystemene i havområdene i et langsiktig perspektiv. Det er derfor viktig at strenge miljøkrav og høy miljøstandard blir lagt til grunn ved forvaltning av petroleumsressursene.

Fylkeskommunen jobber også aktivt med Sellafield problematikken og har i løpet av en årrekke bidratt til å sette fokus på denne problematikken også i Nordland.

Nordland fylkeskommune har også gitt innspill til EUs helhetlige kyst- og havpolitikk. Et av temaområdene fylkeskommunen setter fram som viktig i denne sammenheng er internasjonale retningslinjer for sikker seilingsled, sikring av last og mer miljøvennlig drivstoff.

5) Bærekraftig økonomisk og sosial utvikling

Fylkesplanens gjennomgående perspektiv legger i seg selv føringer for økonomisk og sosial bærekraftig utvikling. Nordlands RA21 bygger på de muligheter som ligger i å krysse fag- og sektorgrenser med sikte på å fremme helhetlige utviklingsløsninger. Kartlegging og forståelse av samspillet innen og mellom den økologiske, sosiale og økonomiske utviklingen skal få fram mulighetene for bærekraftig utvikling i Nordland.

En av målsettingene med RA21 er at utviklingen i fylket skal baseres på en kretsløpsbasert økonomi. En konsekvens av vårt produksjons- og forbrukssystem, er økt forbruk av naturressurser, økende avfallsmengder og utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer. Dette skaper både økologisk ubalanse og skjev fordeling ut fra en ide om at naturen har ubegrensede ressurser og renskapasitet. Kretsløpsøkonomi er en innfallsvinkel til å forstå samspillet mellom økologi (natur) og samfunn (kultur) som en uadskillelig enhet. Ideen er at alle former for økonomisk virksomhet står i et vekselvirkningsforhold både til naturen og kulturen. Kretsløpsøkonomiens målsetting er å bidra til å etablere økonomisk virksomhet som i størst mulig grad er i stand til å fremskaffe de goder som menneskene har behov for. Dette må skje innenfor rammene av en grunnleggende respekt for både natur- og kulturrelaterte verdier.

6) Samiske perspektiver i miljø- og ressursforvaltningen

Samene er et urfolk og lever i minoritet i fire stater. Etter nasjonal og internasjonal rett har samene både behov for og rett til en særlig status. I årene som kommer vil samerett få økt fokus. Det nye samerettsutvalget arbeider nå med samenes rettigheter til land og vann også i Nordland. Dette fører til at arealforvaltningen i Nordland vil få nye utfordringer å forholde seg til.

Nærmere om medvirkning og oppfølging

En bærekraftig utvikling krever deltagelse og medvirkning fra mange parter. Regjeringen ønsker å føre en politikk som oppmuntrer næringsliv, organisasjoner, forvaltning, skoler og utdanningsinstitusjoner og den enkelte til å delta aktivt i dette arbeidet. Fylkeskommunens politikk legger føringer for disse partene.

I arbeidet for bærekraftig utvikling viser analysen av sammenhengene mellom økonomi, økologi (natur) og samfunn (kultur) at det er nødvendig å skape en arena hvor representanter fra ulike sektorer møtes for å komme frem til felles forståelse og prioriteringer. Dette har fylkeskommunen løst ved å sette ned et Forum for Bærekraftig Utvikling (FBU). Forumets mandat består blant annet av å bidra til å klargjøre verdivalg og helhetlige løsninger for å fremme bærekraftig produksjon og forbruk. Forumet skal også bidra i å evaluere arbeidet med RA21.

Fylkeskommunen har gjennom tildeling av økonomiske virkemidler, blant annet satt i gang prosesser for å drive nettverksbygging mellom bedrifter i regioner i Nordland. Et resultat av dette er at bedrifter samhandle om sine miljøutfordringer og å utarbeide løsninger i felleskap. Målet er å skape et mer bevisst næringsliv som kan dra nytte av hverandres erfaringer.

Fylkeskommunens samfunnsansvar

Fylkeskommunens administrasjon er Miljøfyrtårn-sertifisert. Fylkeskommunen har også et mål om å sertifisere alle de videregående skolene som Miljøfyrtårn. I denne prosessen vektlegges medvirkning av elevene selv for å øke bevisstheten hos barn og unge rundt miljø og bærekraftig utvikling.

Fylkeskommunen har gjennom utarbeidelse av etiske retningslinjer for sine ansatte lagt overordnede føringer for hvordan personer i fylkeskommunal tjeneste skal opptre. Personer i fylkeskommunal tjeneste skal være seg bevisst kravene til uklanderlige holdninger og handlinger.

Det etiske aspektet er også framtreddende i fylkeskommunens innkjøpspolitikk. Gjennom ISO 14001 sertifisering av Innkjøpstjenesten i fylkeskommunen, er de overordnede politiske målene for innkjøpspolitikken knyttet til den rolle fylkeskommunen har for å tilrettelegge for at de rette miljø og etiske valgene blir gjort ved kjøp av produkter og tjenester. Innkjøpstjenesten skal også skolere lokalt næringsliv omkring regelverk og innkjøpsrutiner innenfor miljø. Fylkeskommunen har også et samarbeid med Handelshøgskolen i Bodø om et fag i miljøledelse. Dette faget er åpent for alle med realkompetanse og søker å skape en arena hvor representanter fra næringsliv, kommuner kommer sammen med studenter for å øke kunnskapsgrunnlaget og dra veksler på hverandres erfaringer.

Et av de virkemidlene som fylkesrådet har vurdert som hensiktsmessig i klimapolitikken i fylkeskommunen, er kjøp av Klimabilletter på utenlandsreiser for ansatte i administrasjonen. Dette for å bevisstgjøre de ansatte og selvfølgelig veie opp for fylkeskommunes utslipp ved å redusere utslipp fra klimagasser i fattige land.

Fylkeskommunens samarbeid med lokalforvaltningen og frivillige organisasjoner

Fylkeskommunen har ansvaret for å samordne arealpolitikken på regionalt nivå. Plan- og bygningsloven krever at det i fylkesplanen fastlegges retningslinjer for bruken av arealer og naturressurser i fylket. Først og fremst i spørsmål som får vesentlige virkninger ut over grensene for en kommune eller som den enkelte kommune ikke kan løse innenfor sitt område og som må ses i sammenheng for flere kommuner. De arealpolitiske retningslinjene i fylkesplanen for Nordland er utarbeidet i samarbeid mellom regionale myndigheter og setter fokus på viktige utfordringer for areaplanleggingen i Nordland. Dette legger føringer for det lokale nivå i fylket.

Fylkeskommunen har i en årrekke tildelt virkemidler til Lokal Agenda 21- arbeid i kommunene i Nordland. Dette er midler som kommer kommuner og frivillige organisasjoner til gode. Tildeling av midlene er knyttet opp mot innsatsområdene i RA21 og er dermed med og bidrar til å nå de målene som er satt for arbeidet med bærekraftig utvikling i fylket.

I KS programmet "Livskraftige kommuner" er fylkeskommunen tiltenkt en rolle for å skape veilednings- og samordningsmiljøer. Fylkeskommunen har dialog med KS om programmet og følger med i de nettverk som blir dannet. Det er foreløpig ikke satt ned mange nettverk i fylket, men dette samarbeidet vil kunne skape verdifulle arenaer for samhandling mellom kommuner i fylket.

Fylkeskommunen har et godt samarbeid med Grønn Hverdag i deler av fylket. Samarbeidet er organisert som et prosjekt hvor målet er skape gode løsninger for reduksjon av avfall. Prosjektet er rettet mot den enkelte forbruker. Informasjon er et sentralt virkemiddel i prosjektet.

Nærmere om indikatorsettet (fra Notat Finansdepartementet 05.06.07)

Det nasjonale indikatorsettet er jobbet fram av et ekspertutvalg som ble nedsatt i 2003. Utvalget gav sin rapport våren 2005 i NOU 2005:5 - *Enkle signaler i en kompleks verden*. Utvalgets forslag ble i stor grad lagt til grunn ved utarbeidelsen av det endelige indikatorsettet. Den rød-grønne regjeringen ga sin tilslutning til hovedtrekk i politikkområder og indikatorer fra forrige regjering, men ønsker blant annet en større fokusering på sosiale aspekter ved bærekraftig utvikling.

Kriteriene for utvalget er basert på tre overordnede faglige synspunkter:

- Indikatorene skal ikke gi fullstendig informasjon
- Indikatorene må være begrenset
- Utviklingen av et indikatorsett er en dynamisk prosess

Utvalget la åtte kjennetegn ved gode indikatorer til grunn for bærekraftindikatorene:

1. Indikatorene må kunne gi brukerne rask oversikt over et tema, være kommunikative og fortelle mottakeren noe.
2. Indikatorer skal velges ut for sentrale samfunnsmessige prioriterte problemområder. Indikatorsettet skal gjenspeile noen få hovedproblemstillinger innenfor de utvalgte områdene. Spesielt vil forhold knyttet til langsiktig utvikling og irreversibilitet få prioritet.
3. Indikatorsettet skal knyttes til politiske mål og praktisk politikk.
4. Bærekraftig utvikling er et globalt ansvar. Indikatorsettet bør derfor i størst mulig grad være sammenlignbart med andre lands indikatorsett.
5. Det må finnes et solid sett med lite kontroversielle bakgrunnsdata for indikatorsettet.
6. Gitt at deler av den praktiske politikken skal implementeres på lokalt nivå, er det en fordel om indikatorsettet i størst mulig grad har lokal relevans.
7. Indikatorene bør være følsomme for relativt små forandringer.
8. Det bør være mulig å analysere utviklingen eller sette opp scenarier på bakgrunn av indikatorene. Det er en fordel om de lar seg framskrive og kople til økonomiske modeller slik at den langsiktige utviklingen kan analyseres i forbindelse med politikkanalyser som for eksempel Perspektivmeldingen.

I forbindelse med denne oppdaterte strategien for bærekraftig utvikling skjer det også en gjennomgang av indikatorsettet. Under arbeidet med strategien er det kommet inn ulike forslag til endringer. Det er viktig å ta hensyn til at indikatorene er et resultat av et omfattende arbeid, og det bør være en høy terskel for endring. Et viktig aspekt i vurderingen er å ikke vanne ut indikatorsettet gjennom utvidelser og indikatorer med begrenset relevans og dermed miste fokus på bærekraftig utvikling.

Indikatorsettet for Nordland (RA21) er delvis valgt på bakgrunn av det nasjonale arbeidet fram til 2003, og ut fra en vurdering av at det skal være enkelt og lite tidkrevende å innhente slik informasjon. Indikatorene er valgt ut fra de tre hovedinnsatsområdene i RA21 og ikke de enkelte tiltak. Det bør derfor i tillegg til de presenterte indikatorene utvikles indikatorer for de enkelte tiltak for å kunne vurdere resultatene bedre.

Indikatorer utarbeidet for kulturminner bør utvikles. Dette indikatorsettet gir alene ikke noe godt bilde av situasjonen for kulturminnene i Norge. For det første er indikatoren kun relatert til fredete bygninger, mens automatisk fredete kulturminner ikke er nevnt. For det andre er størstedelen av Norges kulturminner ikke fredet. Flesteparten av disse er registrert i SEFRAK-registeret; hvor alle bygninger oppført før år 1900 er registrert. For det tredje er kulturminnene fra 1900 og videre inn i vår tid ikke registrert – eller nevnt.

Miljøverndepartementet oppnevnte i 2006 en arbeidsgruppe som har avlevert *Rapport til Miljøverndepartementet. Handlingsplan for bærekraftig bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder*. Denne er heller ikke omtalt i dokumentet eller benyttet som grunnlag for indikatorer.

Mange kulturminner og kulturmiljøer er avhengig av bruk, skjøtsel og vedlikehold for at verdiene skal ivaretas. I St.meld. nr. 16 (2004-2005) er det fastsatt at det skal gjennomføres et verdiskapningsprogram for å bidra til at kulturminner og kulturmiljøer blir tatt i bruk i utviklingen av lokalsamfunn og næringsliv. Det overordnede målet er at verdiskapningsprogrammet skal medvirke til at kulturarven brukes som ressurs i samfunnsutviklingen. Arbeidet innebærer gjennomføring av pilotprosjekter og etablering av nettverk for kunnskapsformidling, erfaringsutveksling og koordinering. Det vises for øvrig til pkt. 6.12

Kulturminner er mer enn bare de fredete kulturminnene. FD bør derfor vurdere om det bør lages et indikatorsett i tillegg til det som omhandler fredete bygninger. Dette kan for eksempel omhandle det årlige tapet av kulturminner. P.t. er denne på ca 1 % mens Riksantikvarens målsetting er 0,5 % pr. år. Dette vil også favne videre enn kun fredete bygninger.

Det skal også nevnes at siden indikatorsettet ble laget i 2003 har det skjedd mye i forbindelse med tenkningen omkring kulturarven og bærekraftig bruk av denne i en næringsutviklingssammenheng. Vi viser i denne forbindelse til Verdiskapningsprogrammet for kulturarven og de pilotprosjektene som Miljøverndepartementet og Riksantikvaren har iverksatt flere steder i Norge. Verdiskaping er en bevisst måte å tenke på ift forvaltningen av kulturminnene i Norge. Det vises i denne forbindelse også til Stortingsmelding nr. 16 (2004 – 2005) *Leve med kulturminner*, kap 6 Grunnlaget for verdiskaping i næringslivet og for utvikling av lokalsamfunn.

Konsekvenser

Høringen er en viktig etappe i utarbeidelsen av strategien som skal inkluderes i Nasjonalbudsjettet 2008. Strategien fokuserer på hvordan Norge kan bidra til en bærekraftig utvikling globalt, og på hvordan bærekraftig utvikling skal sikres nasjonalt. Den gir en samlet framstilling av de viktigste målene for Norges arbeid med bærekraftig utvikling, og gir retningen for arbeidet, ikke bare for regjeringen, men også for kommuner, organisasjoner og andre deler av samfunnet.

Oppsummering

Høringen som Finansdepartementet inviterer til, er en viktig etappe i utarbeidelsen av en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Strategien fokuserer på hvordan Norge kan bidra til en bærekraftig utvikling globalt, og på hvordan bærekraftig utvikling skal sikres nasjonalt. Den gir en samlet framstilling av de viktigste målene for Norges arbeid med bærekraftig utvikling.

Bakgrunnen for at regjeringen nå legger fram en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling, er den ambisiøse politikken som ble lovet gjennom Soria Moria-erklæringen. Det er regjeringens syn at Norge skal bli et foregangsland i dette arbeidet.

En bærekraftig utvikling krever deltagelse og medvirkning fra mange parter. Regjeringen ønsker å føre en politikk som oppmuntrer næringsliv, organisasjoner, forvaltning, skoler og utdanningsinstitusjoner og den enkelte til å delta aktivt i dette arbeidet. Fylkeskommunens politikk legger føringer for disse partene.

Arbeidet med bærekraftig utvikling i Nordland er forankret i Fylkesplan for Nordland. Regional Agenda 21 for Nordland - *Miljøfylket Nordland* (RA21) er fylkeskommunens handlingsplan innen dette arbeidet. Hovedfokus i denne planen er hvilke muligheter det regionale nivå har til å fremme en bærekraftig utvikling. Gjennom RA21 har Nordland fylkeskommune gjort en del veivalg for hvordan nordlendingene i fellesskap kan bidra til en bærekraftig utvikling. Miljøfylket Nordland er handlingsplanen som skal oppfylle visjonen om at Nordland skal bli et av de fremste miljøfylkene i Europa.

Miljøfylket Nordland er også egen programsatsing i Utviklingsprogram Nordland (2004-2007) (UPN). Her konkretiseres satsingen i konkrete prosjekt. Disse prosjektene skal bidra til å fremme en mer bærekraftig utvikling, der økologiske, økonomiske og sosiale/kulturelle faktorer er bærekraftig samtidig.

Det har siden RA21 for Nordland ble vedtatt i 2003, skjedd en utvikling i det nasjonale indikatorarbeidet. Indikatorsettet for Nordland ble utviklet delvis på bakgrunn av det nasjonale arbeidet. Ett av kriteriene som ble lagt til grunn ved utarbeidelsen av de nasjonale indikatorene var at det var en fordel om indikatorsettet i størst mulig grad har lokal relevans, gitt av deler av den praktiske politikken skal implementeres på lokalt nivå. Det er derfor viktig for Nordland at dette arbeidet følges opp og at indikatorene oppdateres og videreutvikles i tråd med det nasjonale arbeidet.